

Requirements for Premarital Counseling in Iran: A Qualitative Exploration of Socio-Cultural Frameworks from the Perspective of Experts/Scholars

Maryam Sayad Shirazi

PhD, Department of Psychology, Women Research Center, Alzahra University, Tehran, Iran

Mohammad Bahraini

M.A. in General Psychology, Islamic Azad University, Buin-Zahra Branch, Qazvin, Iran

Extended Abstract:

1. Introduction

Marriage, as one of the most fundamental social institutions, has always held a special position across various cultures and societies. This institution is considered not merely a personal contract between two individuals, but also a social covenant that shapes the foundations of both family and society. Marital life and family formation are of particular importance globally, serving as a crucial pillar in the stability of human societies (Gharibi, Sanagouymoharer & Yaghoubinia, 2015). Despite efforts to develop premarital counseling services in Iran, several challenges still persist in this domain. For instance, studies conducted by Iranian experts indicate that premarital counseling programs in the country are often designed generally, without sufficient consideration for individual and cultural differences. This issue has led to a reduction in the effectiveness of these services and dissatisfaction among couples (Bostani Khalesi & Simbar, 2014; Pirmardvand Chegini, 2017). Furthermore, another research has pointed out that the lack of a cohesive and indigenous theoretical framework in premarital counseling is one of the main obstacles to providing quality services in this field (Tehrani, Kakabraie, & Amiri, 2021). In addition, the absence of sufficient specialized training for counselors and the absence of standardized assessment tools are among the other issues that have affected the quality of premarital counseling services (Karimi Sani & Esmaeili, 2015). Moreover, some studies

Corresponding Author: ma.sayad@alzahra.ac.ir

How to Cite: Shirazi, S. M., Bahraini, M. (2026). Requirements for Premarital Counseling in Iran: A Qualitative Exploration of Socio-Cultural Frameworks from the Perspective of Experts/Scholars, *Journal of Counseling and Psychotherapy Culture*, 17(67), 1-23. DOI: 10.22054/qccpc.2026.87213.3492

Original Research

Accepted: 8/2/2026

Revised: 1/2/2026

Received: 31/7/2025

ISSN: 2345-6051

eISSN: 2476-6178

indicate that premarital counseling programs, in many instances, focus more on resolving couples' current issues rather than concentrating on preventing probable future problems. This reactive, rather than proactive, approach can diminish the effectiveness of these services (Rajabi et al., 2017; Mohsenzadeh & Arefi, 2011; Nafian Dehkordi, Zandipour, & Pourshahryari, 2021). Additionally, the absence of a comprehensive theoretical framework capable of covering all dimensions of marriage is another challenge facing premarital counseling globally. Given these gaps and shortcomings, an in-depth exploration of the existing gaps in premarital counseling from the perspective of experts in this field can help identify the strengths and weaknesses of these services and offer solutions for improving their quality and effectiveness. The present research was conducted with the aim of more deeply investigating these gaps and providing suggestions for their remediation, ultimately leading to the enhancement of premarital counseling services in Iran and other countries.

Research Question

What are the cultural requirements for premarital counseling in Iran, and which socio-cultural frameworks do experts in this field emphasize?

2. Methodology

This exploratory study employed the qualitative method of *Thematic Analysis*, which, as one of the common methods in qualitative research, facilitates the systematic and structured analysis of rich and in-depth data gathered through interviews or other qualitative methods.

2.1. Participants

The participants comprised all experts, counselors, and psychologists active in the field of premarital counseling in Iran. Due to their experience and expertise in this area, these individuals are capable of providing deep and valuable insights regarding the existing gaps in premarital counseling. Given the qualitative nature of the research and its objective, which is the discovery and in-depth analysis of the most profound challenges and shortcomings, convenience sampling was utilized. In this method, participants selected were those who possessed the most extensive information and experience regarding the research topic. Sampling continued until theoretical saturation (**15 individuals**) was reached.

2.2. Data Collection

The method for gathering information in this research was **semi-structured interviews**. This type of interview allows the researcher to collect deep and rich data using an interview guide that included key, open-ended questions. The

interview guide was designed based on the research objectives and the literature review and included questions regarding the experiences, perspectives, and suggestions of experts concerning the existing gaps in premarital counseling. The interviews were conducted in person and recorded with the consent of the participants to enable more accurate analysis.

2.3. Analysis of Findings

The results of the interview analysis indicated that the requirements for premarital counseling include: *clarification of marriage criteria, assessment of the readiness level of both parties for marriage, and informing and building awareness for both parties.*

3. Discussion

Based on the research findings, the *requirements of premarital counseling* emerge as one of the principal organizing themes, playing a key role in shaping stable and healthy marital relationships. Multiple studies have demonstrated that adherence to these requirements can significantly increase the probability of marital success and prevent the emergence of many future conflicts (Heydari et al., 2020; Behdani et al., 2004). This article comprehensively examines the key components of premarital counseling and its impacts on couples' relationships as follows:

3.1. Communication Skills Training

Findings indicate that training in effective communication skills is a fundamental pillar of premarital counseling. Skills such as *active listening, non-aggressive expression of feelings, and collaborative conflict resolution* have a significant impact on reducing marital tensions and increasing relationship satisfaction. The study by Parhizgar et al. (2017) confirms that couples equipped with these skills have a better capacity for managing disagreements. These findings are also consistent with *Bandura's Social Learning Theory*, which emphasizes the importance of learning through observation and practice (Elrayes et al., 2023).

3.2. Clarification of Marriage Criteria

Clarifying criteria helps couples enter the marital life with a more realistic understanding of each other's expectations and values. The research by Udofia et al. (2021) shows that participants in premarital counseling sessions report higher marital satisfaction. This finding is consistent with **Attachment Theories**, which emphasize the mutual understanding of needs. Furthermore, in multicultural societies like Iran, this process helps reduce conflicts arising from value differences.

3.3. Specialized Premarital Education

Training in areas such as *gender psychology, sexual health, and conflict management* prepares couples for future challenges. The effectiveness of these programs is maximized when they commence at least *4 to 6 months prior to marriage* and continue for up to *6 months afterward* (Parhizgar et al., 2017). Research by Carroll and Doherty (2003) also indicates that couples participating in these programs are at a *lower risk of divorce*.

3.4. Family Systems Theory and Differentiation of Self

From the perspective of *Bowen's Family Systems Theory*, premarital counseling helps couples establish an appropriate balance between individual autonomy and emotional intimacy by strengthening *differentiation of self*. This is vital in culturally diverse societies like Iran, where value differences can pose significant challenges.

3.5. Practical and Cultural Considerations

For an effective development of premarital counseling programs, attention to several key factors is essential. First, these programs must be designed by trained professionals and based on current scientific evidence to ensure their quality and efficacy. Second, the educational content must be compatible with the cultural, social, and even religious characteristics of the target society. For example, in the Iranian cultural context, integrating psychological findings with religious teachings (such as the emphasis in Islam on consultation, mutual understanding, and planning for marriage) can increase the social acceptance of these programs. Third, the successful implementation of these programs requires the cooperation of various institutions, including counseling centers, educational organizations, media, and even religious leaders, to enhance public awareness regarding the importance of premarital counseling. Furthermore, using engaging methods such as interactive workshops, using multimedia content, and group counseling can increase couples' participation. Another crucial point is the accessibility of these services to different segments of society, including deprived areas, and taking into account the individual and cultural differences of couples when designing educational content. Finally, continuous evaluation of these programs and updating them based on received feedback will guarantee their dynamism and efficiency in the long term.

4. Conclusion

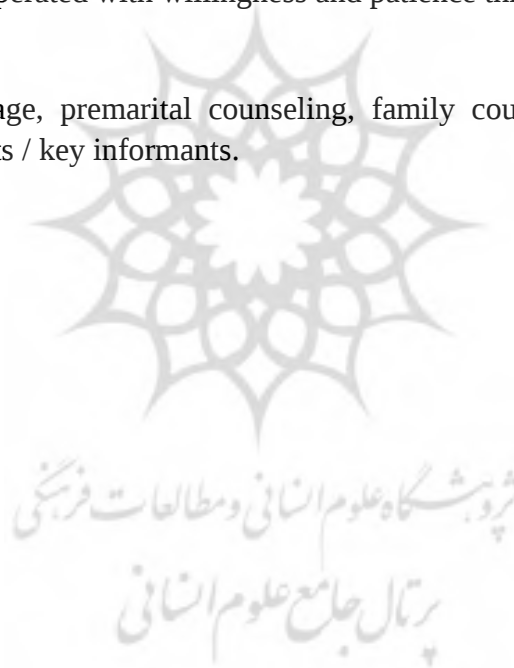
As a result of this research, *3 main themes and 20 sub-themes* were identified for the requirements of premarital counseling in Iran: *1) Clarification of marriage criteria, 2) Assessment of readiness for marriage by both parties, and 3)*

Awareness building for both parties and the results of this research indicate that clarifying criteria (such as challenging questions regarding financial regulations and child-rearing practices) as a structured protocol steers marriage away from being a matter of “*chance*” toward “*meticulous planning*”. On the other hand, personality assessment using valid tests (such as the NEO test) and awareness of socio-cultural and belief-based differences help couples identify their strengths and weaknesses. This process not only deepens mutual understanding but, in societies like Iran, also leads to increased marital satisfaction and divorce prevention by mitigating conflicts arising from unspecified expectations (such as financial disagreements or differing views on child-rearing).

5. Acknowledgments

The researchers express their gratitude and appreciation to all the participants in this study who cooperated with willingness and patience throughout the process of extracting results.

Keywords: Marriage, premarital counseling, family counseling, socio-cultural frameworks, experts / key informants.

الزامات مشاوره پیش از ازدواج در ایران: واکاوی کیفی چارچوب‌های فرهنگی-اجتماعی از نگاه صاحب‌نظران

گروه روان‌شناسی و علوم تربیتی، پژوهشکده زنان، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران

مریم صیاد شیرازی *

کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه آزاد واحد بوئین‌زهراء، قزوین، ایران

محمد بحرینی

چکیده

پژوهش حاضر باهدف بررسی الزامات مشاوره پیش از ازدواج در ایران و واکاوی کیفی چارچوب‌های فرهنگی-اجتماعی از نگاه صاحب‌نظران انجام شد. این پژوهش با رویکردی اکتشافی و به کارگیری روش کیفی تحلیل مضمون (کلارک و براون، ۲۰۱۸) انجام شد. جامعه پژوهش شامل کلیه صاحب‌نظران، مشاوران و روان‌شناسان فعال در حوزه مشاوره پیش از ازدواج در ایران بود. با توجه به ماهیت کیفی پژوهش و هدف آن که کشف و تحلیل عمیق‌ترین چالش‌ها و کاستی‌ها است، از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد و نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع نظری با ۱۵ نفر ادامه یافت. در نتیجه این پژوهش، برای الزامات مشاوره پیش از ازدواج در ایران ۳ مضمون اصلی و ۲۰ مضمون فرعی شناسایی شد که مضامین اصلی عبارت‌اند از: ۱) شفاف‌سازی معیارهای ازدواج، ۲) ارزیابی آمادگی طرفین برای ازدواج و ۳) آگاهی‌بخشی برای طرفین. نتایج پژوهش حاکی از آن است که شفاف‌سازی معیارها (مانند پرسش‌های چالشی درباره قوانین مالی و تربیت فرزند) به عنوان یک پروتکل ساختاریافته، ازدواج را از «تصادفی بودن» به سمت «برنامه‌ریزی دقیق» سوق می‌دهد. از سوی دیگر، ارزیابی شخصیت با آزمون نئو (NEO) و آگاهی از تفاوت‌های فرهنگی-اعتقادی به زوج‌ها کمک می‌کند تا نقاط ضعف و قوت خود را شناسایی کنند. این فرآیند نه تنها شناخت متقابل را عمیق‌تر می‌کند، بلکه در جوامعی مانند ایران، با کاهش تعارضات ناشی از انتظارات نامشخص (مانند اختلافات مالی یا تربیت فرزند)، به افزایش رضایت زناشویی و پیشگیری از طلاق منجر خواهد شد.

کلیدواژه‌ها: ازدواج، مشاوره پیش از ازدواج، مشاوره خانواده، چارچوب‌های فرهنگی-اجتماعی، صاحب‌نظران.

مقدمه

در تعریف مشاوره پیش از ازدواج می‌توان گفت مشاوره پیش از ازدواج، ارائه خدمات به افرادی است که قصد دارند در آینده نزدیک با یکدیگر ازدواج کنند و اطلاعاتی به آن‌ها می‌دهد که ارتباطشان را غنی‌تر می‌کند. کارول و دوهرتی^۱ (۲۰۰۳) مشاوره پیش از ازدواج را به صورت آموزش مبتنی بر دانش و مهارت که به متقاضیان ازدواج، اطلاعاتی در مورد راه‌های حفظ و بهبود رابطه‌شان پس از ازدواج ارائه می‌دهد، تعریف می‌کنند. اهداف مورد انتظار از مشاوره پیش از ازدواج آمادگی، پیشگیری و حفظ ازدواج است (رمشیدا و ساسیدهران^۲، ۲۰۱۹). بهره‌مندی از این خدمات در فرایند ازدواج، موجب آگاهی و آرامش در انتخاب و شکوفایی در زندگی مشترک می‌شود (کارول و دوهرتی، ۲۰۰۳).

پژوهش‌ها نشان‌دهنده مؤثر بودن مشاوره پیش از ازدواج در ثبات زندگی مشترک هستند. مشاوره پیش از ازدواج باعث کاهش طلاق (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۸) و تحکیم خانواده (خالدی سردشتی و همکاران، ۱۴۰۳) و رضایت زناشویی (امیرشبان و مهدی‌زاده، ۱۴۰۴؛ باگز^۳ و آرني^۴، ۲۰۲۵) و تداوم ازدواج (آهنگر و همکاران، ۱۴۰۳) می‌شود. زوجینی که خدمات مشاوره پیش از ازدواج دریافت کرده‌اند، در آینده می‌توانند از بروز مشکلات پیشگیری کرده یا با راه‌حل مناسب آن را برطرف کنند (متقی و همکاران، ۱۳۹۶). افرادی که از خدمات مشاوره پیش از ازدواج بهره برده‌اند، در صورت بروز مشکل در زندگی مشترک، با احتمال بیشتری به مشاوران خانواده مراجعه می‌کنند. درواقع آموزش‌های پیش از ازدواج، فرصتی را برای کمک‌طلبی در آینده در اختیار زوجین قرار می‌دهد (ویلیامسون^۵ و همکاران، ۲۰۱۴). خالدی سردشتی و همکاران (۱۴۰۳) در پژوهش خود به اثرگذاری مثبت آموزش و مشاوره پیش از ازدواج در ۳ سال ابتدای زندگی مشترک در تحکیم خانواده دست یافته‌اند. دهدست و قبادی (۱۳۹۹) نیز عدم صلاحیت پیش از ازدواج و نبود مهارت‌های پس از ازدواج - که هر دو مورد در مشاوره‌های پیش از ازدواج مرتفع می‌شوند - را از عوامل مؤثر بر گسست خانواده معرفی کرده‌اند. فرهنگ، شیوه زندگی افراد در یک جامعه است که از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود و بر فرآیندهای مختلف مشاوره از جمله هویت مراجع و درمانگر، فرآیندهای تشخیصی، راهبردهای درمانی، مداخلات، پیگیری‌ها و جنبه‌های مالی اثرگذار است (ونتروس^۶، ۲۰۰۳). به همین ترتیب آنچه در مشاوره‌های خانواده از جمله پیش از

-
1. Carroll, J. S. & Doherty, W. J.
 2. Ramshida, A. P. & Sasidharan, T.
 3. Boggs, F.
 4. Arney, K.
 5. Williamson, H. C.
 6. Vontress, C. E.

ازدواج مطرح می‌شود نیز به بافت جامعه و انتظارات فرهنگی از خانواده وابسته است. به توصیه هالفورد^۱ و همکاران (۲۰۰۷) محتوای برنامه مشاوره باید متناسب با بافت فرهنگی زوجین تهیه شود.

طبق پژوهش سالی^۲ (۲۰۲۲) زوج‌هایی که مشاوره قبل از ازدواج دریافت می‌کنند، بیشتر از سایرین از ازدواج خود راضی هستند و این رضایت در پرتو «نظریه مشاوره رفتاری خانواده» که در آن رفتار انطباقی تغییر می‌کند و به موفقیت زناشویی کمک می‌کند، تبیین می‌شود، بنابراین داشتن مبنای نظری در مشاوره ازدواج اهمیت دارد. از طرفی چارچوب‌های فرهنگی و اجتماعی متفاوت در هر کشور، ایجاب می‌کند که مشاوره پیش از ازدواج با توجه به مؤلفه‌های فرهنگ بومی دنبال شود. به عنوان مثال مطالعه سلطانا^۳ و همکاران (۲۰۲۱) در کشور پاکستان نشان داد که زنان معترف به تمایل نهفته خود به ازدواج هستند و دلایل مجرد خود را عواملی چون شرایط غم‌بار اجتماعی و خانوادگی مانند محدودیت‌های مالی، مرگ پدر، مسئولیت مراقبت از بیوه، مادر و خواهر و برادر کوچک‌تر، عدم جذابیت فیزیکی و ناتوانی در یافتن همسر سازگار بیان داشتند. رایمو^۴ و همکاران (۲۰۲۱) دلایل عدم ازدواج جوانان در ژاپن را شرایط اجباری که تحت کنترلشان نیست، عنوان می‌کنند. آپوستولو^۵ و همکاران (۲۰۱۹) فقدان مهارت لازم در آشنایی با جنس مخالف، هراس از صدمه دیدن در رابطه و اولویت در روابط متنوع را از دلایل تمایل جوانان به مجرد در آمریکا بیان می‌کنند.

بنابراین همان‌طور که در پژوهش‌های ذکر شده شاهد هستیم، هر فرهنگی تعریف خاصی از زندگی زناشویی دارد، و بر داشتن مهارت‌های خاص تأکید می‌کند، اصول ارزشی و اخلاقی بعضاً متفاوتی را مبنای زندگی قرار می‌دهد و همچنین سطح و ماهیت انتظارات زناشویی را نیز تا حد زیادی تعیین می‌کند. بسته به نوع فرهنگ ممکن است زوجین به مهارت‌های مختلفی نیاز داشته باشند تا بتوانند با تکیه بر آن، رضایت را بر زندگی خود غالب کرده و از بروز تنش‌های زناشویی جلوگیری کنند (رضایی و همکاران، ۱۴۰۱). ممکن است برنامه‌های مشاوره پیش از ازدواج به دلیل عدم تطابق با فرهنگ محلی، نتوانند به نیازهای واقعی زوج‌ها پاسخ دهند. این مسئله می‌تواند منجر به ارائه خدمات مشاوره‌ای ناکارآمد و غیراثربخش شود؛ بنابراین بررسی و رفع این خلأها به مشاوران کمک می‌کند تا برنامه‌هایی طراحی کنند که به نیازهای فرهنگی و اجتماعی زوج‌ها پاسخ دهد (الگبد، ۲۰۲۵).

در ایران نیز مشکلات و موانع ازدواج همواره به عنوان یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های اجتماعی و محور

-
1. Halford, K.
 8. Salley, Sh. D.
 1. Sultana, A.
 2. Raymo, J. M.
 3. Apostolou, M.
 6. Elegbede, C.B.

گفتگوهای سیاستی بوده است. شاید هیچ حوزه‌ای از امور جوانان به اندازه ازدواج شاهد سیاست‌گذاری و طرح‌های اجرایی مختلف و متنوع نبوده باشد (بنی‌جمالی و صادقی فسایی، ۱۴۰۰). در جامعه ایران ازدواج در باورهای عمیق اسلامی، فرهنگ کهن و آداب و سنن غنی ایرانی ریشه دارد. بر این اساس استفاده از الگوهای مشاوره مبتنی بر فرهنگ ایران در مشاوره‌های پیش از ازدواج، یک ضرورت محسوب می‌شود. این پژوهش به دنبال پاسخ به این مسئله است که الزامات فرهنگی مشاوره‌های پیش از ازدواج در ایران چیست و صاحب‌نظران این حوزه بر کدام چارچوب‌های فرهنگی-اجتماعی در این زمینه تأکید دارند؟

روش‌شناسی

این پژوهش با رویکردی اکتشافی و به کارگیری روش کیفی تحلیل مضمون (کلارک و براون^۱، ۲۰۱۸) انجام شد. تحلیل مضمون به عنوان یکی از روش‌های رایج در پژوهش‌های کیفی، این امکان را فراهم می‌آورد تا داده‌های غنی و عمیق جمع‌آوری شده از طریق مصاحبه‌ها یا سایر روش‌های کیفی، به صورت نظام‌مند و ساختاریافته تحلیل شوند. این روش به پژوهشگر کمک می‌کند تا مضامین و الگوهای اصلی موجود در داده‌ها را شناسایی کرده و به درک جامعی از پدیده مورد مطالعه دست یابد. با توجه به عنوان پژوهش حاضر، تحلیل مضمون به دلیل انعطاف‌پذیری و توانایی در کشف مفاهیم پنهان و پیچیده، روشی مناسب برای بررسی دیدگاه‌ها و تجربیات صاحب‌نظران است. این روش به پژوهشگر اجازه می‌دهد تا بدون محدودیت به پیش فرض‌های خاص، به کشف مضامین و الگوهای مرتبط با الزامات فرهنگی مشاوره پیش از ازدواج در ایران بپردازد.

شرکت‌کنندگان در پژوهش شامل کلیه صاحب‌نظران، مشاوران و روان‌شناسان فعال در حوزه مشاوره پیش از ازدواج در ایران بود. این افراد به دلیل تجربه و تخصص خود در این حوزه، می‌توانند دیدگاه‌های عمیق و ارزشمندی را در مورد الزامات فرهنگی مشاوره پیش از ازدواج ارائه دهند. با توجه به ماهیت کیفی پژوهش و هدف آن که کشف و تحلیل عمیق‌ترین چالش‌ها و کاستی‌ها است، از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد. در این روش، شرکت‌کنندگانی انتخاب شدند که بیشترین اطلاعات و تجربیات را در مورد موضوع پژوهش داشتند. نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت (۱۵ نفر)، یعنی زمانی که داده‌های جدید هیچ مضمون یا الگوی جدیدی به یافته‌ها اضافه نکردند. این رویکرد تضمین می‌کند که داده‌های جمع‌آوری شده از غنای کافی برای تحلیل برخوردار هستند.

روش گردآوری داده‌ها در این پژوهش، مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته بود. این نوع مصاحبه به پژوهشگر

1. Clarke, V. & Braun, V.

اجازه می‌داد تا با استفاده از یک راهنمای مصاحبه که شامل سؤالات کلیدی و باز است، به جمع‌آوری داده‌های عمیق و غنی بپردازد. راهنمای مصاحبه بر اساس اهداف پژوهش و پیشینه پژوهش طراحی شد و شامل سؤالاتی در مورد تجربیات، دیدگاه‌ها و پیشنهادها صاحب‌نظران در مورد الزامات فرهنگی مشاوره پیش از ازدواج بود. مصاحبه‌ها به صورت حضوری انجام شد و با رضایت شرکت‌کنندگان ضبط شدند تا امکان تحلیل دقیق‌تر فراهم شود.

پس از اخذ مجوزهای لازم و کد اخلاق (IR.ALZAHRA.REC.1402.091)، فرآیند اجرای پژوهش آغاز شد. ابتدا با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، شرکت‌کنندگان انتخاب شدند و با آن‌ها برای هماهنگی زمان و مکان مصاحبه تماس گرفته شد. قبل از شروع مصاحبه، به شرکت‌کنندگان در مورد اهداف پژوهش، محرمانه‌بودن داده‌ها و حق آن‌ها برای انصراف در هر مرحله توضیحات لازم ارائه شد. همچنین، مصاحبه‌ها با رعایت کامل ملاحظات اخلاقی از جمله حفظ حریم خصوصی، محرمانه‌بودن داده‌ها و احترام به حقوق شرکت‌کنندگان انجام شد. پس از اتمام مصاحبه‌ها، داده‌ها به صورت متن تایپ شد و برای تحلیل آماده شدند.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مضمون (کلارک و براون، ۲۰۱۸) استفاده شد. این روش شامل شش مرحله اصلی به شرح ذیل است: مرحله اول، آشنا شدن با داده‌ها: در این مرحله، متن مصاحبه‌ها به دقت مطالعه شده و یادداشت‌های اولیه ثبت شدند. مرحله دوم، تولید کدهای اولیه: داده‌ها به بخش‌های کوچک‌تر تقسیم شده و کدهای اولیه به آن‌ها اختصاص یافت. مرحله سوم، جستجوی مضامین: کدهای اولیه در قالب مضامین گسترده‌تر سازمان‌دهی شدند. مرحله چهارم، بازبینی مضامین: مضامین شناسایی شده با داده‌ها مقایسه شده و در صورت لزوم اصلاح شدند. مرحله پنجم، تعریف و نام‌گذاری مضامین: مضامین نهایی تعریف شده و نام‌گذاری شدند و در نهایت مرحله ششم، تهیه گزارش نهایی: یافته‌ها به صورت جامع و ساختاریافته ارائه شدند.

طی شدن این فرآیند کمک می‌کند تا به صورت نظام‌مند مضامین اصلی مرتبط با الزامات فرهنگی مشاوره پیش از ازدواج کشف و تحلیل شده و نتایجی معتبر و قابل‌اثبات ارائه شود. در نهایت الزامات فرهنگی مشاوره پیش از ازدواج به تفصیل توصیف و پیشنهادها و راهکارهایی برای پُر کردن این خلأها ارائه شد که می‌توانند به حل مشکلات و بهبود خدمات مشاوره پیش از ازدواج کمک کنند.

یافته‌ها

همان‌طور که قبلاً اشاره شد این پژوهش باهدف پاسخ به سؤال اینکه الزامات فرهنگی مشاوره‌های پیش از ازدواج در ایران چیست و صاحب‌نظران این حوزه بر کدام چارچوب‌های فرهنگی-اجتماعی در این زمینه تأکید دارند؟

الزامات مشاوره پیش از ازدواج در ایران: واکاوی کیفی چارچوب‌های...؛ صیاد شیرازی و بحرینی | ۱۱

انجام شد که در این بخش ویژگی‌های نمونه‌های پژوهش در قالب سن، تحصیلات، جنسیت و حوزه فعالیت ارائه شده است.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان در پژوهش

ردیف	سن	تحصیلات	جنسیت	حوزه فعالیت
۱	۵۵	حوزوی	زن	همسان‌گزینی
۲	۴۴	دکتری ادیان و عرفان	مرد	مشاور خانواده
۳	۵۱	دکتری فقه و حقوق	زن	فقه و حقوق
۴	۶۰	دکتری روان‌شناسی	مرد	مشاور خانواده
۵	۴۱	فوق دکتری روان‌شناسی سلامت	زن	روان‌شناس و زوج‌درمانگر
۶	۵۶	کارشناس ارشد مشاوره خانواده	زن	روان‌شناس و زوج‌درمانگر
۷	۳۶	کارشناس ارشد تاریخ و تمدن اسلامی	زن	همسان‌گزینی
۸	۵۴	دکتری روان‌شناسی	زن	روان‌شناس و زوج‌درمانگر
۹	۵۳	دکتری علوم قرآنی	زن	همسان‌گزینی
۱۰	۴۷	دکتری مشاوره خانواده	مرد	مشاور خانواده
۱۱	۵۰	دکتری فقه و حقوق	زن	فقه و حقوق
۱۲	۴۰	دکتری فرهنگ و ارتباطات	مرد	همسان‌گزینی
۱۳	۴۳	دکتری روان‌شناسی	زن	روان‌شناس و زوج‌درمانگر
۱۴	۳۹	فوق دکتری روان‌شناسی سلامت	زن	روان‌شناس و زوج‌درمانگر
۱۵	۵۰	دکتری مشاوره خانواده	زن	روان‌شناس و زوج‌درمانگر

نتایج تحلیل مصاحبه نشان داد که الزامات مشاوره پیش از ازدواج، با مضامین شفاف‌سازی برای معیارهای ازدواج، تحلیل میزان آمادگی طرفین برای ازدواج، اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی برای طرفین تشکیل شد که طبق جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۲. مضامین اصلی و فرعی استخراج شده از مصاحبه با شرکت‌کنندگان در پژوهش

مضامین اصلی	مضامین فرعی
شفاف‌سازی معیارهای ازدواج	تبیین معیارهای اقتصادی
	تعیین انتظارات، خواسته‌ها و آرزوهای زناشویی
	تعیین معیارهای شغلی
	تعیین معیارهای خانوادگی
	تعیین معیارهای تحصیلی
	تعیین حدود و مرزهای ارتباطی

مضامین اصلی	مضامین فرعی
ارزیابی آمادگی فردی برای ازدواج	ارزیابی عاطفی
	ارزیابی جنسی
	ارزیابی روان‌شناختی
	ارزیابی شناختی
	ارزیابی شخصیتی
	ارزیابی اقتصادی
	ارزیابی اخلاقی
آگاهی‌بخشی برای طرفین	آگاهی از علایق و اشتراکات طرفین
	آگاهی از رعایت حقوق زوجه در خانواده، احترام به عقاید همسر
	آگاهی از فرهنگ و سبک زندگی خانوادگی
	آگاهی از میزان پذیرش در خانواده طرف مقابل
	آگاهی از نگرش طرف مقابل نسبت به شغل
	آگاهی از انتظارات عاطفی و جنسی
	آگاهی از انتظارات مربوط به فرزندپروری و فرزندآوری

در ادامه یافته‌های مستخرج از داده‌ها در قالب مضامین اصلی و فرعی آمده است.

مضمون ۱: شفاف‌سازی معیارهای ازدواج: معیارهای ازدواج به ۶ مضمون فرعی طبقه‌بندی شدند که شامل تبیین معیارهای اقتصادی، تعیین انتظارات، خواسته‌ها و آرزوهای زناشویی، تعیین معیارهای شغلی، تعیین معیارهای خانوادگی، تعیین معیارهای تحصیلی و تعیین حدود و مرزهای ارتباطی است. شرح موارد مذکور در ادامه به همراه مصادیق آن آمده است.

جدول ۳. مفاهیم مضمون ۱: شفاف‌سازی معیارهای ازدواج

کد اختصاص داده‌شده به مشاور	عبارت معنایی	مضامین فرعی
۸	بهشون زمان میدیم دو هفته سه هفته، میرن گوش میدن با همدیگه راجع بهش صحبت می‌کنند همدیگه رو به چالش می‌کشون، دوباره برمی‌گردن کلینیک؛ از اون محتوا ازشون سؤال می‌پرسم یک سری سؤالات چالشی دیگه ازشون می‌پرسم مثلاً قوانین مالی، آقا شما چند درصد از حقوقتو باید به خانومت بدی؟	تبیین معیارهای اقتصادی (از زوجین درباره قوانین مالی سؤالات چالشی پرسیده شود)
۸	قوانین تفریحی، سرانه سفرتون چقدر باید باشه؟ قوانین اعتقادی، نظام ارزش‌ها باورها و	تعیین انتظارات،

مضامین فرعی	عبارت معنایی	کد اختصاص داده شده به مشاور
خواسته‌ها و آرزوهای زناشویی (زوجین باید انتظارات، خواسته‌ها و آرزوهای زناشویی خود را تعیین کنند)	هنجارها، آگه فهمیدی خانومت اصول گرا و اصلاح طلب بود چه جور ی؟ نماز می‌خونه؟ تمام این‌ها پروتکل داره. همه این‌ها رو می‌پرسیم.	
تعیین معیارهای شغلی (از زوجین درخواست شود معیارهای شغلی و سایر ملاک‌های خود را بنویسند)	یکی از تکنیک‌هایی که استفاده می‌کنم مال خودمه مثلاً ملاک‌های ازدواج را می‌نویسند و هر کدام را جداگانه مشخص می‌کنند که در ملاک چه ایده‌هایی برایشان وجود دارد. مثلاً ملاک ظاهری، شخصیتی، خانوادگی، مالی، شغلی، اجتماعی، سلامت و ... را جلوش می‌نویسند.	۱۳
تعیین معیارهای خانوادگی (از زوجین درخواست شود معیارهای خانوادگی خود را بنویسند)	بحث والدگری و تربیت فرزند روی کیفیت ازدواج اثر دارد. برای همین یک دختر یا پسری که می‌خواهند با همدیگر ازدواج کنند، اولاً باید بلد باشند نقش زن چه؟ نقش مرد چه؟ اصلاً هویت جنسیتی‌اش شکل گرفته باشد. به عنوان یک زن چه وظایفی دارد؟ چه کار می‌تواند بکند؟ از مادرش و پدرش الگوگیری کرده باشد.	۱۳
تعیین معیارهای تحصیلی (معیارهای تحصیلی زوجین مشخص شود)	مشاوره تحصیلی، مشاوره شغلی، توسعه فردی و توی همه زمینه‌ها، درمانگر این‌ها همه رو داریم. مشاوره قبل از ازدواج، مشاوره بعد از ازدواج، ما تقریباً ۲۶ تا دکتر تو زیر مجموعه‌مون داریم.	۸
تعیین حدود و مرزهای ارتباطی (حدود و مرزهای ارتباطی مشخص شود)	خیلی وقتا مهارت‌های ارتباطی بوده که اینا تونستن بر اساس اون مهارت‌های ارتباطی، با هم کنار بیان. حالا ولو اینکه مثلاً اختلاف نظر داشتن، کاملاً مخالف هم دیگه هم بودن با هم نمی‌خونه.	۵

مضمون ۲: ارزیابی آمادگی فردی برای ازدواج: آمادگی فردی به ۷ مضمون فرعی طبقه‌بندی شدند که شامل ارزیابی عاطفی، ارزیابی جنسی، ارزیابی شناختی، ارزیابی شخصیتی، ارزیابی اقتصادی و ارزیابی اخلاقی است. شرح موارد مذکور در ادامه به همراه مصادیق آن آمده است.

جدول ۴. مفاهیم مضمون ۲: ارزیابی آمادگی فردی برای ازدواج

کد اختصاص داده شده به مشاور	عبارت معنایی	مضامین فرعی
۹	من بر اساس رویکردم که رویکرد واقعیت‌درمانی تئوری انتخاب هستش، سعی می‌کنم که مراجعین پیش از ازدواج، نیازهاشون را بشناسن و انتظارات و خواسته‌هاشون را دریارند.	ارزیابی عاطفی (شناسایی نیازها، انتظارات و خواسته‌های زوجین)
۴	مثلاً چطور متوجه بشیم اختلال جنسی داره.	ارزیابی جنسی (ارزیابی از مسائل جنسی مانند اختلالات جنسی)
۶	مثلاً نوروپیک بودن آگه تو یکی بالاتر باشه، آیا طرف مقابل این رو می‌پذیره و با این آگاهی پیش برن.	ارزیابی روان‌شناختی (آگاهی زوجین از ویژگی‌ها یا اختلالات روان‌شناختی یکدیگر)
۲	ارزیابی مواردی مانند: مسئولیت‌پذیری، طرح‌واره‌ها و غیره. -مسئولیت‌پذیری رو چطور بفهمیم؟ عشقشون شامل کدوم دسته‌بندی عشقه؟ طرح‌واره‌هاشون چیه؟	ارزیابی شناختی
۶	اجرای آزمون که این دیگه به سلیقه‌ی افراد فرق می‌کنه. من معمولاً آزمون نئو را به کار می‌برم که ویژگی‌های شخصیتی دو طرف بینم باهم جور درمی‌یاد یا نه. یه جلسه در مورد تفسیر آزمون صحبت می‌کنم با دو نفر که نمراتی که بالاتر تو هر کدوم چقدر است.	ارزیابی شخصیتی (انجام تست شخصیت)
۸	آقا شما چند درصد از حقوقتو باید به خانومت بدی؟	ارزیابی اقتصادی (ارزیابی نگرش زوجین به مسائل و قوانین مالی)
۸	مثلاً خانوم، هفته‌ای چند بار به خانواده همسرت سرکشی می‌کنی؟	ارزیابی اخلاقی (ارزیابی قوانین ارتباطی)

مضمون ۳: آگاهی بخشی برای طرفین: آگاهی بخشی برای طرفین نیز به ۷ مضمون فرعی طبقه‌بندی شدند که شامل آگاهی از علایق و اشتراکات طرفین، آگاهی از رعایت حقوق زوج در خانواده و احترام به عقاید همسر، آگاهی از فرهنگ و سبک زندگی خانوادگی، آگاهی از میزان پذیرش در خانواده طرف مقابل، آگاهی از نگرش طرف مقابل نسبت به شغل، آگاهی از انتظارات عاطفی و جنسی و آگاهی از انتظارات مربوط به فرزندپروری و فرزندآوری است. شرح موارد مذکور در ادامه به همراه مصادیق آن آمده است.

جدول ۵. مفاهیم مضمون ۳: آگاهی بخشی فردی

کد اختصاص داده شده به مشاور	عبارت معنایی	مضامین فرعی
۵	البته نه برای اینکه ببینیم نیاز مراجع و نیازهای مراجعین فرق می‌کند. من به مراجع داشتم دو سال می‌ومد پیش من مشکل شدید داشت با همسرش همه‌اش می‌آمد که من بهش بگم که ببین این آدم به درد تو نمی‌خوره جدا بشو.	آگاهی از علایق و اشتراکات طرفین (زوجین باید از علایق و اشتراکات یکدیگر مطلع شوند)
۲	مثلاً تعصبات و مصداق‌هایی از حزب و جناح و یک چیزایی دارن اونقدر زیاده که اصلاً میان صورت مسئله رو پاک می‌کنن.	آگاهی از رعایت حقوق زوجه در خانواده، احترام به عقاید همسر (زوجین باید از حقوق و عقاید هم مطلع شوند)
۸	قوانین تفریحی، سرانه سفرتون چقدر باید باشه؟ قوانین اعتقادی، نظام ارزش‌ها باورها و هنجارها، مثلاً آگه فهمیدی خانومت اصول‌گرا و اصلاح طلب بود چه جوری؟ نماز می‌خونه؟ تمام این‌ها پروتکل داره دیگه. همه این‌ها رو می‌پرسیم.	آگاهی از فرهنگ و سبک زندگی خانوادگی (زوجین باید از فرهنگ و سبک زندگی خانوادگی یکدیگر اطلاع پیدا کنند)
۵	تو زندگی ممکنه که مثلاً این آقای یا خانوم مسیر رو خودش متفاوت از پدر یا مادرش پیش بیره. ولی به هر حال تو اون مسیری که به ازدواج منتهی بشه، موافقت و پذیرش دارند و قبول دارند همدیگر را.	آگاهی از میزان پذیرش در خانواده طرف مقابل (زوجین باید از میزان پذیرش در خانواده هم اطلاع پیدا کنند)
۳	خیلی‌ها از جهت روحی روانی آمادگی ازدواج رو دارند، اما از جهت اقتصادی و اجتماعی مشکلاتی دارند، مثلاً شغل ندارند.	آگاهی از نگرش طرف مقابل نسبت به شغل (زوجین باید از نگرش همدیگر نسبت به شغل مطلع شوند)
۱۲	یکی از ناکارآمدی‌ها، وابستگی عاطفی قبل از ازدواج است. بعضی از دختر و پسرها با هم رل می‌زنند و وابستگی عاطفی ایجاد می‌شود. احساس دین و ترحم ایجاد می‌شود، مثل دلایلی مانند ایجاد رابطه جنسی و غیره.	آگاهی از انتظارات عاطفی و جنسی (زوجین باید درباره انتظارات عاطفی و جنسی یکدیگر آگاهی پیدا کنند)
۱۳	در حقیقت والدگری و تربیت فرزند در خانواده‌ها تعیین کننده کیفیت ازدواج بچه‌هاست.	آگاهی از انتظارات مربوط به فرزندپروری و فرزندآوری (زوجین باید درباره انتظارات یکدیگر نسبت به فرزندپروری و فرزندآوری آگاهی پیدا کنند)

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس یافته‌های پژوهش، الزامات مشاوره پیش از ازدواج به‌عنوان یکی از مضامین سازمان‌دهنده اصلی، نقش کلیدی در شکل‌گیری روابط زناشویی پایدار و سالم ایفا می‌کند. پژوهش حاضر نشان می‌دهد که اگرچه مشاوره پیش از ازدواج، نقش مهمی در ایجاد رابطه‌ای پایدار و سالم ایفا می‌کند، اما با چالش‌ها و خلأهای متعددی مواجه است که نیازمند توجه و اقدامات جدی است.

پژوهش‌های متعددی نشان داده‌اند که رعایت این الزامات می‌تواند احتمال موفقیت ازدواج را به‌طور معناداری افزایش دهد و از بروز بسیاری از تعارضات آینده جلوگیری کند (حیدری و همکاران، ۱۳۹۹). در نتیجه‌ی این پژوهش، برای الزامات مشاوره پیش از ازدواج در ایران ۳ مضمون اصلی شناسایی شد: (۱) شفاف‌سازی معیارهای ازدواج، (۲) ارزیابی آمادگی طرفین برای ازدواج و (۳) آگاهی‌بخشی برای طرفین.

از منظر دین مقدس اسلام نیز ازدواج، مقدس شمرده شده است. از طریق ازدواج است که جوامع، سنت‌ها و ملت‌ها پایه‌گذاری می‌شوند. در نتیجه برنامه‌ریزی صحیح و آماده‌سازی افراد برای ازدواج در بسیاری از جوامع انجام می‌شود. در سال‌های اخیر محبوبیت مشاوره پیش از ازدواج با تشویق زوج‌ها به شرکت در برنامه‌های مشاوره پیش از ازدواج، افزایش داشته است. این برنامه‌ها رضایت زناشویی را در بین زوجین افزایش می‌دهد و در نتیجه، اثربخشی آن را نشان می‌دهد. دیدگاه‌های حاصل از نتایج مصاحبه با خبرگان حوزه مشاوره پیش از ازدواج، بر اهمیت آن در ارتقای ثبات و رضایت زناشویی تأکید می‌کند. نتایج بیان می‌کند که از طریق مشاوره پیش از ازدواج است که مشاور می‌تواند به زوج بالقوه کمک کند تا دیدگاهی واضح‌تر و واقعی‌تر از فردی که قصد ازدواج با او را دارند، داشته باشند. همچنین نتایج استدلال می‌کند که در طول مشاوره پیش از ازدواج، زوج‌ها می‌توانند نقاط ضعف یکدیگر را شناسایی کنند که این مسئله می‌تواند در طول زندگی مشترک زوجین به مشکلات بزرگ‌تری تبدیل شود. علاوه بر این، مشاوره پیش از ازدواج در زوج‌های بالقوه، فرصت شناخت نسبت به یکدیگر را به وجود می‌آورد. وقت گذاشتن برای شناخت و درک یکدیگر به کاهش زمان در شناخت رفتارهای نامناسب شریک زندگی بعد از ازدواج کمک می‌کند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که مضمون سازمان‌دهنده الزامات مشاوره پیش از ازدواج شامل سه مضمون پایه به شرح ذیل است.

۱. شفاف‌سازی معیارهای ازدواج: این بخش با استناد به جملاتی مانند «مثلاً قوانین مالی، آقا شما چند درصد از حقوق را باید به همسرت بدهی؟» (۸) و «شما ریزه‌ریزه بحث والد‌گری و تربیت فرزند... باید بلد باشید، نقش زن چیست و نقش مرد کدام است» (۱۳) که به شفافیت در معیارهای اقتصادی، خانوادگی، شغلی، تحصیلی و مرزهای ارتباطی می‌پردازد.

بر اساس نتایج استخراج شده از مصاحبه‌ها درباره الزامات اصلی و قابل ذکر برای مشاوره پیش از ازدواج، مفهوم اولیه و شاید مهم‌ترین بُعد از ابعاد استخراج شده، به مقوله شفاف‌سازی معیارهای ازدواج مربوط می‌گردد. ازدواج تقریباً در همه جوامع و سنت‌ها محترم است؛ با این حال، آنچه پیش از ازدواج افراد انجام می‌شود، موفقیت آن را تعیین می‌کند.

۲. ارزیابی آمادگی فردی برای ازدواج: این بخش با اشاره به گزاره‌هایی مانند «اجرای آزمون... معمولاً آزمون نئو را به کار می‌برم تا ویژگی‌های شخصیتی دو طرف را بررسی کنم» (۶)، می‌تواند ابعاد عاطفی، جنسی، روان‌شناختی و شخصیتی را ارزیابی کند.

۳. آگاهی بخشی به طرفین: با استناد به جمله «قوانین تفریحی، سرانه سفر تان چقدر باید باشد؟ نظام ارزش‌ها... نماز می‌خواند؟» (۸)، بر اهمیت آگاهی از فرهنگ خانواده‌گی، حقوق زناشویی و انتظارات عاطفی-جنسی تأکید می‌شود. با مشاوره پیش از ازدواج، زوج‌ها می‌آموزند که چگونه به صورت فعال به حرف‌های یکدیگر گوش دهند، احساسات خود را به درستی بیان کنند و از بروز سوء تفاهم‌ها جلوگیری کنند. این مهارت‌ها نه تنها به بهبود کیفیت روابط زناشویی کمک می‌کنند، بلکه به کاهش احتمال طلاق نیز منجر می‌شوند (هالفورد^۱ و همکاران، ۲۰۰۸). مشاوره پیش از ازدواج همچنین به زوج‌ها کمک می‌کند تا سبک‌های دلبستگی خود را شناسایی کرده و در جهت بهبود روابط خود گام بردارند (میکولینسر^۲ و شاور^۳، ۲۰۱۰).

نتایج مصاحبه‌ها نشان می‌دهد شفاف‌سازی معیارها (مانند پرسش‌های چالشی درباره قوانین مالی و تربیت فرزند) به عنوان یک پروتکل ساختاریافته، ازدواج را از «تصادفی بودن» به سمت «برنامه‌ریزی دقیق» سوق می‌دهد. از سوی دیگر، ارزیابی شخصیت با آزمون نئو^۴ و آگاهی از تفاوت‌های فرهنگی-اعتقادی به زوج‌ها کمک می‌کند تا نقاط ضعف و قوت خود را شناسایی کنند. این فرآیند نه تنها شناخت متقابل را عمیق‌تر می‌کند، بلکه در جوامعی مانند ایران، با کاهش تعارضات ناشی از انتظارات نامشخص (مانند اختلافات مالی یا تربیت فرزند)، به افزایش رضایت زناشویی و پیشگیری از طلاق منجر می‌شود.

پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهند مشاوره پیش از ازدواج با کاهش تعارضات زناشویی، کاهش طلاق، افزایش رضایت از زندگی مشترک، تداوم ازدواج، تحکیم خانواده و بهبود کیفیت رابطه، ارتباط معناداری دارد. این یافته‌ها با پژوهش‌های ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۸)، خالدی سردشتی و همکاران (۱۴۰۳)، امیرشبان و

1. Halford, W. K.
2. Mikulincer, M.
3. Shaver, P. R.
4. NEO

مهدی‌زاده (۱۴۰۴)، باگز و آرنی (۲۰۲۵) و آهنگر و همکاران (۱۴۰۳) همسو است. همچنین این یافته‌ها با نظریه‌های روان‌شناختی که بر اهمیت ارتباطات سالم تأکید دارند، همسو است (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۸). تلاش برای تقویت بنیان ازدواج در ایران در سال‌های اخیر، بر آموزش پیش از ازدواج متمرکز بوده است. آموزش پیش از ازدواج، فرصتی مغتنم برای افزایش آگاهی زوجین از نقش خود در ایجاد یک رابطه مناسب و ثمربخش و تأثیرگذار بر نگرش و رفتار آنان است. چنین آموزش‌هایی طیف وسیعی از دانش را در مورد اهداف ازدواج، درک روان‌شناسی زن و مرد، سلامت جنسی و مهارت‌های لازم برای زندگی زناشویی دربرمی‌گیرد. در این پژوهش الزامات مشاوره پیش از ازدواج در ایران موردبررسی قرار گرفت و ابعاد فرهنگی و اجتماعی آن بر اساس نظر صاحب‌نظران در حوزه‌های معیارهای ازدواج، آمادگی فردی و آگاهی‌بخشی برای طرفین روشن گردید و در نهایت موارد ذکرشده در این پژوهش ذیل هر کدام از حوزه‌های یادشده، می‌توانند برای ارتقای مشاوره پیش از ازدواج، مورد استفاده مشاوران و دست‌اندرکاران قرار گیرد.

پیشنهادهای پژوهشی و کاربردی

پیشنهادهای پژوهشی در این موضوع عبارت‌اند از: بررسی تطبیقی مدل‌های مشاوره پیش از ازدواج در فرهنگ‌های مختلف، توسعه برنامه‌های بومی و کاربردی مشاوره پیش از ازدواج، تحلیل نقش عوامل روانی-اجتماعی در موفقیت مشاوره پیش از ازدواج و بررسی تأثیر مشاوره پیش از ازدواج بر روابط بین فرهنگی. همچنین پیشنهادهای کاربردی عبارت‌اند از: توسعه برنامه‌های آموزشی جامع برای مشاوران پیش از ازدواج، افزایش آگاهی عمومی از اهمیت مشاوره پیش از ازدواج، تدوین استانداردهای ملی برای مشاوره پیش از ازدواج، حمایت مالی و بیمه‌ای از خدمات مشاوره پیش از ازدواج، همکاری با نهادهای مذهبی و فرهنگی، بررسی و بهبود محتوای آموزشی مشاوره پیش از ازدواج و حمایت از پژوهش‌های کاربردی در حوزه مشاوره پیش از ازدواج.

محدودیت‌های پژوهش

این پژوهش با محدودیت‌هایی نیز همراه بود. انجام پژوهش در بازه زمانی محدود که ممکن است بر عمق و گستردگی تحلیل‌ها تأثیر بگذارد. همچنین عدم امکان پیگیری بلندمدت شرکت‌کنندگان برای بررسی تأثیرات مشاوره پیش از ازدواج در طول زمان. از طرفی نتایج این پژوهش ممکن است به دلیل تمرکز بر یک منطقه جغرافیایی یا گروه خاص، قابل تعمیم به سایر جوامع یا فرهنگ‌ها نباشد. تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی نیز ممکن است بر تطبیق‌پذیری یافته‌ها با سایر بافت‌ها تأثیر بگذارد. کمبود بودجه برای انجام پژوهش‌های گسترده‌تر یا استفاده از ابزارهای پیشرفته‌تر از دیگر محدودیت‌های این پژوهش بود. امکان دسترسی محدود به مشاوران مجرب

و متخصص در حوزه مشاوره پیش از ازدواج به دلیل کمبود این افراد در برخی مناطق نیز محدودیت دیگر این پژوهش بود. عدم مشارکت کامل برخی از مشاوران به دلیل مشغله‌های کاری یا عدم تمایل به همکاری و همچنین امکان عدم تطبیق کامل یافته‌ها با شرایط فرهنگی و اجتماعی برخی از مناطق یا گروه‌های خاص نیز از محدودیت‌های این پژوهش بود. مسئله دیگر آن که تفاوت در نگرش‌ها و باورهای فرهنگی ممکن است بر تفسیر نتایج تأثیر بگذارد، امکان دسترسی محدود به برنامه‌های مشاوره پیش از ازدواج در برخی مناطق یا برای برخی گروه‌ها و عدم وجود برنامه‌های استاندارد و یکپارچه در برخی مناطق و امکان عدم مشارکت کامل نهادهای دولتی یا غیردولتی در فرآیند پژوهش، سایر محدودیت‌هایی بود که این پژوهش با آن‌ها مواجه بود. این محدودیت‌ها می‌توانند بر کیفیت و دقت نتایج پژوهش تأثیر بگذارند، اما با شناسایی و تلاش برای کاهش آن‌ها، می‌توان به بهبود اعتبار و قابلیت تعمیم یافته‌ها کمک کرد.

تعارض منافع

نویسندگان این مطالعه هیچ گونه تعارض منافع در انجام و نگارش آن ندارند.

ORCID

Maryam Sayad Shirazi

Mohamad Bahreini

<https://orcid.org/0000-0003-4411-2584>

<https://orcid.org/0000-0001-7141-4065>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

- آهنگر، طلعت؛ برجعلی، احمد و دواپی، مهدی (۱۴۰۳). نقش ویژگی‌های شخصیتی در مشاوره پیش از ازدواج و ازدواج پایدار. *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۱۵ (۵۸)، ۲۹-۶۸. doi: 10.22054/qccpc.2023.70328.3024
- ابراهیمی، سیروان؛ گودرزی، محمود و عیسی‌نژاد، امید (۱۳۹۸). اثربخشی مشاوره پیش از ازدواج با برنامه مراقبت زوجین «CARE» بر انتظارات زناشویی و باورهای ارتباطی افراد در شرف ازدواج. *مشاوره و روان‌درمانی خانواده*، ۹ (۱)، ۲۱۷-۲۳۶. doi: doi.org/10.34785/J015.2019.023
- ابراهیمی، مرضیه و مهداد، فاطمه (۱۳۹۸). مطالعه کیفی زمینه‌های اجتماعی گرایش دختران به روابط پیش از ازدواج (مورد مطالعه: دانشجویان دختر خوابگاه شهر ارومیه). *مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران*، ۸ (۲)، ۳۵۳-۳۷۸. doi: 10.22059/jisr.2019.269181.771
- امیرشبان، مینا و مهدی‌زاده، فاطمه (۱۴۰۴). تأثیر مشاوره پیش از ازدواج بر رضایت زناشویی، شانزدهمین کنفرانس بین‌المللی روان‌شناسی، علوم تربیتی و سبک زندگی. <https://civilica.com/doc/2396862>
- بنی‌جمالی، محسن و صادقی‌فسایی، سهیلا (۱۴۰۰). جوانان و موانع ازدواج. *مطالعات راهبردی ورزش و جوانان*، ۲۰ (۵۱)، ۳۴-۹. <https://sid.ir/paper/411959/fa>
- بهدانی، فاطمه؛ عرفانیان، مجید؛ حبرانی، پریا و حجت، کاوه (۱۳۸۳). بررسی شیوع افسردگی و عوامل مؤثر بر آن در زنان نابارور مراجعه‌کننده به کلینیک نازایی منصوریه مشهد. *فصلنامه اصول بهداشت روانی*، ۲۳-۲۴، ۱۴۱-۱۴۶.
- پیرمردوند چگینی، بهمن (۱۳۹۶). چالش‌های فرهنگی مشاوره‌ی پیش از ازدواج در ایران: مقاله‌ی مروری. دومین کنفرانس بین‌المللی خانواده‌ی سالم.
- حیدری، حامد؛ کیمیایی، علی؛ خویی‌نژاد، غلامرضا و مشهدی، علی (۱۳۹۹). بررسی اثربخشی الگوی مشاوره‌ی پیشگیری از طلاق بر رضایت زناشویی در ازدواج‌های زودهنگام. *مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد*، ۶۳ (۱)، ۲۲۴۹-۲۲۵۸. doi:10.22038/mjms.2020.15981
- خالدی سردشتی، مسیب؛ محمدی، اصغر و هاشمیان‌فر، علی (۱۴۰۳). بررسی تأثیر آموزش‌ها و مشاوره‌های قبل از ازدواج بر سازگاری زوجین در سه سال اول زندگی مشترک در بین جوانان ازدواج کرده شهرهای اصفهان و شهرکرد. *فصلنامه علمی-پژوهشی زن و جامعه*، ۱۵ (۵۷)، ۱-۱۸. DOI:10.30495/jzv.2023.31673.3990
- دهدست، کوثر و قبادی، شهاب (۱۳۹۹). تبیین شاخص‌های گسست در خانواده ایرانی متأثر از فرایند نوسازی:

یک فراتحلیل کیفی. فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۱۱ (۴۳)، ۱۲۱-۱۵۸.

doi: 10.22054/qccpc.2020.47218.2230

رجبی، غلامرضا؛ حمیدی، امید؛ امان‌الهی، عباس و اصلانی، خالد (۱۳۹۷). پی‌کاوی تجربه زیسته رضایت زناشویی زوجین دارای تفاوت فرهنگی: یک مطالعه پدیدارشناسی. مشاوره و روان‌درمانی خانواده، ۸ (۱)،

doi: 10.22034/fcp.2018.60859. ۱۰۵-۱۲۴

رضایی، مریم؛ اسدپور، اسماعیل؛ محسن‌زاده، فرشاد و زهراکار، کیانوش (۱۴۰۱). شناسایی نیازهای آموزشی پیش از ازدواج مجدد: یک مطالعه گراندد تئوری. مجله علوم روان‌شناختی، ۲۱ (۱۱۳)، ۸۶۷-

doi:10.52547/JPS.21.113.867 ۸۸۴

سید حسن طهرانی، محمد؛ کاکابرای، کیوان و امیری، حسن (۱۴۰۰). تدوین الگوی چهاروجهی مشاوره پیش از ازدواج «آگاه» با نگاه بومی و فرهنگی و بررسی اثربخشی آن بر آگاهی، پذیرش، مسئولیت‌پذیری و

سازگاری زناشویی زوجین. فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۱۲ (۴۶)، ۲۳-۵۲. doi:

10.22054/qccpc.2021.44313.2481

کریمی‌ثانی، پرویز و اسمعیلی، معصومه (۱۳۹۴). اثربخشی الگوی راهنمایی و مشاوره پیش از ازدواج مبتنی بر رویکرد چند بعدی بومی‌نگر بر کیفیت زندگی زناشویی. پژوهش‌های روان‌شناسی بالینی و مشاوره، ۵ (۱)،

Doi: 10.22067/ijap.v5i1.18666 ۱۹-۴

متقی، زهرا؛ کرامت، افسانه؛ دامغانیان، مریم؛ گرگانی، نعمان و مرتضوی، فروغ (۱۳۹۶). دیدگاه زوجین و آرایه-دهندگان خدمات مشاوره‌ای در مورد برنامه مشاوره ازدواج: یک مطالعه کیفی. پایش، ۱۶ (۲)، ۱۹۱-۱۹۹.

URL: <http://payeshjournal.ir/article-1-116-fa.html>

محسن‌زاده، فرشاد و عارفی، مختار (۱۳۹۰). مشاوره پیش از ازدواج (تلفیق یافته‌های پژوهشی با نظریه بین نسلی شیوه‌ی عمل و مثال موردی). تازه‌های روان‌درمانی، ۵۹ و ۶۰ (۱۷)، ۷۴-۹۵.

نافیان دهکردی معصومه، زندی پور طیبه، پورشهریاری، مه‌سیما (۱۴۰۰). تعیین اثربخشی آموزش بسته مشاوره پیش از ازدواج بر مبنای مفاهیم رویکرد طرحواره درمانی، خودمتمایزسازی و واقعیت درمانی بر مشکلات

بین فردی زوجین در آستانه ازدواج. مجله مطالعات ناتوانی، ۱۱ (۱)، ۸-۱. URL:

<http://jdisabilstud.org/article-1-2499-fa.html>

References

- Apostolou, M., Papadopoulou, I., & Georgiadou, P. (2019). Are people single by choice? Involuntary singlehood in an evolutionary perspective. *Evolutionary Psychological Science*, 5(1), 98-103. <https://doi.org/10.1007/s40806-018-0169-1>
- Boggs, F., Arney, K. (2025). Exploring the influence of premarital counseling on long-term marital satisfaction: A comprehensive literature review of psychological, emotional, and

- relational outcomes. *International Journal of Arts Humanities & Social Science*, 06(06), 63-67. DOI:10.56734/ijahss.v6n6a7
- Bostani Khalesi, Z., & Simbar, M. (2017). Challenges of premarital education program in Iran. *Journal of Holistic Nursing and Midwifery*, 27(1), 9-18. URL: <http://hnmj.gums.ac.ir/article-1-833-en.html>
- Carroll, J. S., & Doherty, W. J. (2003). Evaluating the effectiveness of premarital prevention programs: A meta-analytic review of outcome research. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 52(2), 105–118. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2003.00105.x>
- Clarke, V., & Braun, V. (2018). Using thematic analysis in counselling and psychotherapy research: A critical reflection. *Counselling & Psychotherapy Research*, 18(2), 107–110. <https://doi.org/10.1002/capr.12165>
- Elegbede, C.B. (2025). Exploring the Efficacy of Pre-Marital Counseling Programmes in Reducing Divorce Rates. *International Journal on Integrated Education*, 9(1), 75-86. DOI:10.31149/ijie.v9i1.5536
- Elrayes, F. Y., Mahmoud, A. S., Abdel_Aty, I. H., & Salah Salama, N. (2023). Effect of Premarital Counseling on Marital Satisfaction of Newlywed Couples in Port Said Governorate. *Port Said Scientific Journal of Nursing*, 10(2), 219-250.
- Gharibi, M., Sanagouymoharer, G., & Yaghoubinia, F. (2015). The relationship between quality of life with marital satisfaction in nurses in social security hospital in Zahedan. *Global journal of health science*, 8(2), 178-184. doi:10.5539/gjhs.v8n2p178.
- Halford, K., Nicholson, J., & Sanders, M. (2007). Couple communication in stepfamilies. *Family Process*, 46(4), 471–483. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2007.00226.x>
- Halford, W. K., Markman, H. J., & Stanley, S. (2008). Strengthening couples' relationships with education: Social policy and public health perspectives. *Journal of Family Psychology*, 22(4), 497–505. <https://doi.org/10.1037/a0012789>
- Mikulincer, M., Shaver, P. R. (2010). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. Guilford Publications.
- Parhizgar, O., Esmaelzadeh-Saeieh, S., Kamrani, M. A., Rahimzadeh, M., & Tehranizadeh, M. (2017). Effect of premarital counseling on marital satisfaction. *Shiraz E-Medical Journal*, 18(5), e13182. <https://doi.org/10.5812/semj.44693>.
- Ramshida, A. P., Sasidharan, T. (2019). Premarital counselling and practices: An exploration. *ZENITH International Journal of Multidisciplinary Research*, 9(4), 129-133. Online available at zenithresearch.org.in
- Raymo, J. M., Uchikoshi, F., Yoda, Sh. (2021). Marriage intentions, desires, and pathways to later and less marriage in Japan. *Demographic Research*, 44 (3), 67-98. DOI: 10.4054/DemRes.2021.44.3
- Salley, Sh. D. (2022). Premarital Counseling and Christianity: A Composition of Couples Intuition and Understanding as it relates to Marital Satisfaction. *Doctoral Dissertations and Projects*. 3355. <https://digitalcommons.liberty.edu/doctoral/3355>
- Schumm W. R., Walker A. B., Nazarinia R. R., West D. A., Atwell C., Bartko A., Kriley A. (2010). Predicting the short- and long-term helpfulness of premarital counseling: The crucial role of counseling quality. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 9, 1–15. <https://doi.org/10.1177/1066480715602221>.

- Sultana, A., Zeeshan, M., Ahmed, F. (2021). Dilemmas of singlehood in contemporary Pakistani culture: A qualitative study of unheard voices. *Pakistan Journal of Gender Studies*, 21(1), 1-18. DOI:10.46568/pjgs.v21i1.509
- Vontress, C. E. (2003). Culture and Counseling. *Online Readings in Psychology and Culture*, 10(3). <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1092>
- Udofia, A. A., Bonsi, E. E., Agbakpe, G. F., & Udofia, E. A. (2021). The Impact of Pre-Marital Counseling and Psychological Variables on Marital Satisfaction among Married Couples in Laterbiokoshie, Accra, Ghana. *Journal of Psychological Research*, 3(1), 7-15. <https://doi.org/10.30564/jpr.v3i1.2544>
- Williamson, H. C., Trail, T. E., Bradbury, T. N., & Karney, B. R. (2014). Does premarital education decrease or increase couples' later help-seeking? *Journal of Family Psychology*, 28(1), 112-117. <https://doi.org/10.1037/a0034984>

استناد به این مقاله: صیاد شیرازی، مریم، بحرینی، محمد. (۱۴۰۵). الزامات مشاوره پیش از ازدواج در ایران: واکاوی کیفی چارچوب‌های فرهنگی-اجتماعی از نگاه صاحب‌نظران، *فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۱۷(۶۷)، ۱-۲۳. DOI: 10.22054/qccpc.2026.87213.3492

Counseling Culture and Psychotherapy is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.